

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур өчен олимпиада биремнәренең җаваплары
2023-2024 уку елы, 4 нче сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура по татарскому
языку для общеобразовательных организаций с обучением на русском
языке**

(для изучающих татарский язык)

2023-2024 учебный год, 4 класс

Максимальный балл – 73

**1. Напишите подходящее по смыслу название животного. (Максимальное
количество – 4 балла)**

Хәйләкәр ТӨЛКЕКуркак КУЯН

КиреИШӘКСөтле СЫЕР

**2. Сколько раз в стихотворении встречается звук [о]? (Максимальное
количество – 3 балла)**

Туган ил ул – алтын арышлар,

Туган ил ул – зифа камышлар,

Туган ил ул – иркен болыннар,

Болыннарда нәни колыннар. (Зәкия Туфайлова)

Ответ: 6

3. Образуйте прилагательные от данных слов. (Максимальное количество – 4 балла)

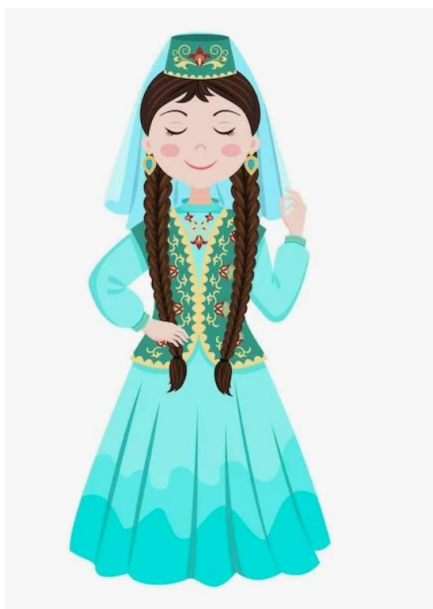
Бал - БАЛЛЫ

Күңел - КҮҢЕЛЛЕ

Яз - ЯЗГЫ

Акыл - АКЫЛЛЫ

4. Посмотрите рисунок и напишите слова, начинающиеся на букву “ка”.
((за каждый верный ответ по 1 баллу, максимальное количество – 10 баллов)).

КУЗ, КОЛАК, КАШ, КУЛ, КАМЗУЛ, КҮЛМӘК,

5. Укажите правильный перевод. Поставьте галочку в клетке, если считаете ответ правильным. (Максимальное количество – 6 баллов)

Габдулла Тукай – великий поэт татарского народа.

- Габдулла Тукай – татар халкының бөек шагыйре.
- Габдулла Тукай – татар халкының бөек жырчысы.
- Габдулла Тукай – татар халкының яраткан шагыйре.

Футбол – самый распространённый вид спорта в мире..

- Футбол – дөнъяда иң аз таралган спорт төре.
- Футбол – дөнъяда иң кин таралган спорт төре.**
- Футбол – дөнъяда таралган спорт төре.

Вчера Марат ходил в госту к своему другу.

- Марат иртәгә дустына кунакка барып килчәк.
- Марат бүген дустына кунакка барып килә.
- Марат кичә дустына кунакка барып килде.**

6. Спросите у друга на татарском языке. (Максимальное количество – 8 баллов)

1) – котрый час

2)– прочитал ли он

книгу _____

–

3) – придет ли он завтра в школу

4) - есть ли у него домашние животные

7.

Нераспространённые предложения переделайте в распространённые. (за каждый правильный ответ по одному баллу, максимальное количество – 10 баллов).

1. Кыш килде. _____

2. Кар ява башлады. _____

3. Балалар уйныйлар. _____

8.Прочитайте текст и заполните таблицу. (За каждый правильный ответ по одному баллу, максимальное количество – 8 баллов)

Бер куянның иркә кызы булган. Әнисе аңа киез итекләр алып биргән.
Куян кызы шатланган, әнисенә рәхмәт әйткән.

Ләкин ул итекләрдән бик тиз туйган. Кар һәм боз өстеннән яланаяк йөгәрә башлаган. Өч көннән соң, аксый-аксый, әнисе янына килгән.

Әнисе аны доктор Айболитка алып барган. Айболит куян кызының аягына дару сөрткән. Киез итекләрне салмаска, әни сүзен тыңларга кушкан.

(Абдулла Алиштан)

№	Раслаулар / утверждения	“Әйе” яки “юк”
1	Әнисе кызына киез итекләр алып биргән.	ӘЙЕ
2	Куян кызы итекләргә шатланмаган.	ЮК
3	Куянный ике кызы булган.	ЮК
4	Куян кызы киез итекләрне бер дә салмаган.	ЮК
5	Куян кызы бер атна буе итекләрсез йөргән.	ЮК
6	Куян кызы үзе генә доктор Айболитка килгән.	ЮК
7	Айболит куян кызына укол кадаган.	ЮК
8	Доктор Айболит әни сүзен тыңларга кушкан.	ӘЙЕ

9. Напишете по следующему плану рассказ о себе. (8-10 предложений, максимальное количество – 20 баллов)

План.

1. Синең исемең ничек?
2. Син кайда укыйсың?
3. Син кайда яшисең?
4. Үзеңнең тышкы кыяфәтеңне сурәтлә.
5. Ял вакытларыңда нәрсә белән шөгыйльләнәсең?

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль туры өчен олимпиада биремнәренең җаваплары
2023-2024 уку елы, 5 нче сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура по татарскому
языку для общеобразовательных организаций с обучением на русском
языке**

**(для изучающих татарский язык)
2023-2024 учебный год, 5 класс**

Максимальный балл – 63

1. Найдите антонимы и запишите. (Максимальное количество–4 балла)

- 1) Менә минем уң кулым,
менә минем сул кулым. УҢ - СУЛ
- 2) Ул башта өскә карады,
аннан соң аска күз төшерде. ӨСКӘ- АСКА
- 3) Ак төс белән кара төсне кушсаң,
соры төс килеп чыга. АК - КАРА
- 4) Укытучы сорады, мин җавап бирдем. СОРАДЫ – ЖАВАП БИРДЕМ

**2. Поставьте галочку рядом с теми словами, в которых используется
звук [кь](за каждый верный ответ по 1 баллу, аксимальное количество–3
балла)**

- кечкенә кар дәреслек
- кул күбәләк балык

3. Напишите как можно больше татарских слов, которые начинаются со слога КА-(за каждый верный ответ по 1 баллу, максимальное количество – 10 баллов)

КАБАК, КАДАК, КАШЫК, КАЛАК, КАРАНДАШ, КАТЫК, КАЙМАК, КАЙНАР, КАРАК, КАТЫ, КАЗАН, КАРА.

4. Соедините слова по смыслу и запишите(за каждый верный ответ по 0,5 баллу, максимальное количество – 4 балла).

Казан	урамы
Идел	шәһәре
Татарстан	күл
Мамадыш	тавы
Эльбрус	районы
Муса Жәлил	Республикасы
Үзәк парк	аллеясы
Зәңгәр	елгасы

КАЗАН ШӘҺӘРЕ, ИДЕЛ ЕЛГАСЫ, ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ, МАМАДЫШ РАЙОНЫ, ЭЛЬБРУС ТАВЫ, МУСА ЖӘЛИЛ УРАМЫ, ҮЗӘК ПАРК АЛЛЕЯСЫ, ЗӘҢГӘР КҮЛ.

5. Составьте предложения из слов.(Максимальное количество – 8баллов)

туган/ Фәридәннең/ көне/ бүген.

БҮГЕН ФӘРИДӘННӘҢ ТУГАН КӨНЕ.

пешерделәр/торт/тәмле/бик/ аңа.

АҢА БИК ТӘМЛЕ ТОРТ ПЕШЕРДЕЛӘР.

күлмәге / матур/ дә/ иде/ Фәридәннең.

ФӘРИДӘННӘҢ КҮЛМӘГЕ ДӘ МАТУР ИДЕ.

тиздән/ кызлары/ дус/ килделәр / да.

ТИЗДӘН ДУС КЫЗЛАРЫ ДА КИЛДЕЛӘР.

6. Пронумеруйте предложения в таком порядке, чтобы получился связный текст. (Максимальное количество – 8 баллов)

Жөмлә	Тәртип саны
Карт базарга барган.	2
Хәйләкәр төлке юри үлгән булып яткан икән, арбада бөтен балыкларны ашап бетергән һәм үзе дә качкан ди.	7
Менә карт өенә кайтып житкән дә балыклар белән төлкене алым дип караса, балыклар да юк, төлке дә юк ди.	8
Балыгын чанага салып, кайтырга чыккан.	4
Бер карт белән карчык яшәгән.	1
Шактый кайткач, юлда үлгән төлке күргән.	5
Базарда күп итеп балык алган.	3
– Менә бәхет! Төлке тиресеннән карчыгыма жылы тун тектерермен! – дип шатланган һәм төлкене чанасына салган.	6

7. Найдите и исправьте в предложениях ошибки, запишите правильный вариант. (Максимальное количество – 8 баллов)

Без жәй көннәрендә чана шуабыз.

БЕЗ КЫШ КӨННӘРЕНДӘ ЧАНА ШУАБЫЗ.

Мин иртәгә дустыма кунакка бардым.

МИН ИРТӘГӘ ДУСТЫМА КУНАККА БАРАМ. / МИН ИРТӘГӘ ДУСТЫМА КУНАККА БАРАЧАКМЫН.

Татарстан урманнарында филләр яши.

ТАТАРСТАН УРМАННАРЫНДА ФИЛЛӘР ЯШӘМИ.

Унбишкә уналтыны кушкач кырык бер була.

УНБИШКӘ УНАЛТЫНЫ КУШКАЧ УТЫЗ БЕР БУЛА.

8. Спросите у друга на татарском языке. (Максимальное количество – 8 баллов)

1) любит ли он читать книги

СИН КИТАП УКЫРГА ЯРАТАСЫҢМЫ?

2) пойдёт ли на экскурсию

СИН ЭКСКУРСИЯГӘ БАРАСЫҢМЫ?

3) когда выйдет на улицу

СИН УРАМГА КАЙЧАН ЧЫГАСЫҢ?

4) есть ли у него дома настольная игра

СИНЕҢ ӨЕНДӘ ӨСТӘЛ УЕНЫ БАРМЫ?

9. Составьте и запишите продолжение рассказа. (Максимальное количество – 10 баллов)

Алиянең песнәге бар. Ул читлектә яши. Песнәк бик матур. Алия кошчыгын бик ярата. Песнәк бик матур итеп сайрый һәм Алиянең күңелен күтәрә иде. Тик менә инде өч көн кош никтер сайрамый башлады? Ни булган аңа? Әллә авырта башлаганмы? Алия песнәк янына килде һәм сорады:

- Песнәгем, син ник сайрамыйсың?

Ә песнәк аңа жавап бирде:

- _____

Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган муниципаль тур олимпиада биремнәренең жаваплары
(6 нчы сыйныф, 2023/2024 уку елы)

(Максимальное количество баллов – 76)

1. Допишите недостающую информацию, задайте вопросы (максимальный балл – 10)

1) *Синонимнар – бердәй яки **ЯКЫН/ОХШАШ** лексик мәгънә белдерә торган сүзләр төркеме.*

*Синонимнар – бердәй яки **НИНДИ** лексик мәгънә белдерә торган сүзләр төркеме?*

2) *Синонимнар бер-берсеннән мәгънә төсмере белән **АЕРЫЛАЛАР**.*

*Синонимнар бер-берсеннән мәгънә төсмере белән **НИШЛИЛӘР**?*

3) ***АНТОНИМНАР** – капма-каршы лексик мәгънәле сүзләр төркеме.*

***АНТОНИМНАР** – капма-каршы лексик мәгънәле сүзләр төркеме?*

4) ***ОМОНИМНАР** – бертөрле әйтелер, төрле мәгънә белдерә торган сүзләр.*

***НӘРСӘЛӘР** бертөрле әйтелер, төрле мәгънә белдерәләр?*

5) *Лексикология – телнең сүзлек составын өйрәнә торган **ФӘН/ТАРМАК**.*

*Лексикология – телнең сүзлек составын өйрәнә торган **НӘРСӘ**?*

2. Прочитайте загадку. О чём эта загадка? (максимальный балл – 3).

Көнбагыш

3. Расположите следующие предложения таким образом, чтобы получился текст. Занесите варианты ответов в таблицу (максимальный балл – 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
е	в	ж	ә	ё	д	б	ж	а	г

4. Напишите советы к ситуациям (максимальный балл – 10)

1) *Мин конференциягә соңга калдым./ **Әкрэн генә кереп утыр.***

- 2) *Мин авырыйм./Табибка күрен./Өйдә ятып тор.*
- 3) *Урамда салкын./Урамга жылы итеп киенеп чык.*
- 4) *Мин китапханәнең кайда урнашканын белмим./Китапханә адресын интернеттан кара, навигатор белән тап. /Кешеләрдә сора.*
- 5) *Минем кәефем начар./Матур әйберләр турында уйла./ Тәмле әйбер аша.*

5. Дополните предложение подходящим по смыслу словом (максимальный балл – 6).

- 1) *Муса Жәлил 1906 нчы елда Оренбург өлкәсе Мостафа авылында туа.*
- 2) *Ул бик яшьтән әдәбият белән кызыксына/мавыга.*
- 3) *9 яшендә үк шигырьләр яза.*
- 4) *Бөек Ватан сугышы башлану белән, Муса Жәлил фронтка китә.*
- 5) *1942 нче елда, авыр яраланып, фашистлар кулына эләгә.*
- 6) *1956 нчы елда Муса Жәлилгә, Бөек Ватан сугышында күрсәткән батырлыгы өчен, Советлар Союзы Герое исеме бирелә.*

6. Переведите предложения (максимальный балл – 10).

- 1) *Татарстан Республикасы Дәүләт әләме рәссамы – Тавил Хажсиәхмәтов.*
- 2) *Ул еш кына туган шәһәрәннән хатлар ала.*
- 3) *Татарстан Республикасы туризм һәм ял өчен югары потенциалга ия төбәк булып тора.*
- 4) *Миңа бу эшне эшләргә кирәк.*
- 5) *Ул укуга/укырга берчайчан соңга калмый.*

7. “Соберите пословицы”, соединив цифры с буквами (максимальный балл – 5).

- 1) б; 2) а; 3) г; 4) ә; 5) в

8. Найдите среди словосочетаний слов (фразеологизмов) такие, которые являются синонимами к словам “шатлану, сөенү” и подчеркните их. (максимальный балл – 4)

Авыз ачып йөрергә, авызы колакка житү, авыз турсайтырга, баш күтәрү, баш әйләнү, башы түшәмгә тию, биш куллап, борын күтәрү, колак итен ашау, күктән төшү, түбәсе күккә тию, эңилкәдән тау төшкән кебек, эңилгә очу, су кебек эчү, күз ачып йомганчы, күңел күтәрелү

9. Допишите окончания в предложениях (за каждый верный ответ – 0,5 балла, макс.б. - 3).

- 1) Татарстан гербындагы канатлы барс нәрсәне аңлата?*
- 2) Барс – борынгы Болгар дәүләтенен билгесе.*
- 3) Элек бу эңирларда Барс кабиләләре яшәгән.*
- 4) Халык аны үз әкиятларендә канатлы итеп сурәтләгән.*
- 5) Барс ирекне ярата, читлектәтә яши алмый.*

10. Напишите 5 предложений о том, какой день недели вы любите и почему (за каждое верное предложение – 3 балла, максимальное количество баллов – 15).

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган республика туры
олимпиада биремнәренең җаваплары
(7 нчы сыйныф, 2023/2024 уку елы)**

(Максимальное количество баллов – 74)

**1. Укажите вопрос и определите часть речи предложенных слов
(максимальный балл – 4):**

а) язын	_ә_ нәрсәнең?	_б_ сыйфат
ә) яздан	_в_ нишләгән?	_а_ рәвеш
б) язгы	_а_ кайчан?	_ә_ исем
в) язган	_б_ нинди?	_в_ фигыль

**2. Прочитайте текст, найдите и напишите пропущенное слово
(максимальный балл – 4).**

песнәк

3. Расставьте реплики в нужном порядке (укажите последовательность в цифрах), чтобы получился диалог (максимальный балл - 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
е	в	ж	ә	ё	д	б	ж	а	г

4. Найдите пару и соедините фразеологизмы (максимальный балл – 9).

ике тамчы су кебек – на одно лицо; озын сүзнең кыскасы – короче говоря;
баш вату – ломать голову; төпсез көймәгә утырту – обвести вокруг пальца;
күрмәгән күрсәтү – показать, где раки зимуют; борын төбендә – рукой

подать; жир тишегендә – у черта на куличках; имәндә икән чикләвек – вот где собака зарыта; ике агач арасында адашу – заблудиться в трёх соснах.

5. Напишите советы к представленным ситуациям (максимальный балл – 10)

- 1) *Мин дәреслекне өйдә оныттым./ Башка вакытта әйберләрне кичтән әзерләп куй./*
- 2) *Минем башым авырта. / Саф һавага чык./ Табибка күрен./ Дару эч.*
- 3) *Яңа ел бәйрәме җитә./ Дусларыңа бүләкләр ал.*
- 4) *Мин бүген ярыйша барам./ Соңга калма./ Яхшы чыгыш ясау турында уйла.*
- 5) *Дустымны үпкәләттем./ Гафу үтен.*

6. Переводите предложения (максимальный балл – 10).

- 1) *Кичә яхшы һава торышы булса, без урманга барыр/бара идек.*
- 2) *Бу фатир безнең гаилә өчен артык кечкенә.*
- 3) *Татарстан – Россия Федерациясе составындагы демократик хокукый дәүләт.*
- 4) *Башта без тар урам буйлап бардык, аннан проспектка чыктык.*
- 5) *200 елдан артык Казан Көнчыгыш Европаның әйдәп баручы фәнни үзәкләренең берсе булып санала.*

7. Соберите пословицы, соединив цифры с буквами (максимальный балл – 6).

- 1) ә; 2) г; 3) а; 4) д; 5) б; 6) в.

8. Допишите окончания слов в предложениях (за каждый верный ответ по 0,5 балла, мак. - 6).

- 1) *Казан шәһәренең горурылыгы – Сөембикә манарасы.*
- 2) *Манараның исеме Казан ханбикәсе Сөембикә турында риваятьләргә бәйле.*

- 3) *Сөембикә ханбикә гүзәллегә белән тирә-юньдә дан тоткан.*
- 4) *Сөембикә Казандә 1532 – 1551 елларда яшәгән.*
- 5) *Парижны – Эйфель башнясы, Казанны Сөембикә манарасы бизи.*

9. Напишите 5 правил (предложений) о здоровом образе жизни (за каждое верное предложение – 3, максимальный балл – 15).

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәре ачкычы
2023-2024 уку елы, 8 нче сыйныф**

Максимальный балл – 68

1. Озаглавьте рисунок.(1 б.)

Составьте 5 вопросительных предложений по рисунку. 5 баллов, по 1 баллу за каждый правильный ответ. Макс. б. -6

Ачкыч: Күңелле дәрес.

Сыйныфта ничә бала бар? Сыйныфта нинди дәрес бара? Укытучы нәрсә турында сөйли? Укучыларга дәрес ошыймы? Сыйныф тактасына нәрсә эленгән?

2. Укажите ряд, в котором правильно указано число твердых гласных в предложении. 2 балла

Йөгерең кайту белән, өйгә кермим: физик күнегүләр ясыим. (Нур Әхмәдиев)

*Ачкыч:*Ә) 4

3. Отметьте ряд, в котором правильно указано ударение слова. 2 балла

*Ачкыч:*А) укы'маганнар

4. Определите словосочетание, которое не является фразеологизмом. 2 балла

*Ачкыч:*Ә) озак уйлау

5. В какой последовательности необходимо поставить слова, чтобы получилась пословица? 2 балла

*Ачкыч:*4) Ә, В, А, Б

6. В какой последовательности нужно расставить предложения, чтобы получился текст? 2 балла

*Ачкыч:*2) В, Ә, А, Б

7. Найдите продолжение предложения: Дәрескә соңга калсаң, 2 балла

Ачкыч: 3) рөхсәт сорап, сыйныфка кер.

8. Составьте мини-диалоги с использованием в репликах данных слов и словосочетаний. 10 баллов

№	Реплики	Слова для использования в репликах	Баллы за правильный ответ	Баллы
1.	- Сызгә сорау биререгә рөхсәт итегез?	<i>рөхсәт итегез</i>	2	
	- Мин Сезде игътибар белән тыңлыйм.	<i>игътибар</i>		
2.	Мәктәптә кизү тору журналы кайда?	<i>журнал</i>	2	
	Укытучылар кабинетыннан кереп сорагыз.	<i>укытучылар кабинеты</i>		
3.	Дәрестә ничек жавап бирдең?	<i>дәрес</i>	2	

	Дәреслеккә карый-карий жавап бирдем.	<i>дәреслек</i>		
4.	Син Казанның нинди истәлекле урыннарында булдың?	<i>истәлекле</i>	2	
	Мин Кремльдә, музейларда булдым.	<i>музей</i>		
5.	Кыш көне нинди уеннар уйныйсыз?	<i>кыш</i>	2	
	Кыш көне чана шуабыз, кар бабай ясыйбыз.	<i>кар бабай</i>		

9. Переведите на татарский язык и запишите в строке после каждого предложения. 10 баллов.

№	Предложения	Баллы за правильный ответ	Баллы
1.	Президент России В.В.Путин объявил 2023 год в России Годом учителей и наставников. Россия Президенты В.В.Путин 2023 елны Россиядә укытучылар һәм остазлар елы дип игълан итте.	2	
2.	Это предполагает повышение значения профессии учителя. Бу укытучы һөнәренең әһәмиятен арттыру дигән сүз.	2	
3.	В этом году были проведены различные мероприятия. Быел төрле чаралар үткәрелде.	2	
4.	Талантливый учитель дает знания другим, понимает душу ребенка. Талантлы укытучы башкаларга белем бирә, баланың күңелен аңлый.	2	
5.	Учитель - это не просто профессия, это - его судьба! Укытучы ул һөнәр генә түгел, ул – аның язмышы!	2	

10. Составьте предложения, разделив слова и правильно расставив знаки препинания. 10 баллов

№	Предложения	Баллы за правильный ответ	Баллы
1.	Гаиләбеләнмәктәпбергәэшлэгәндәгенәбалалардабулганталантныачыпбула. Гаилә белән мәктәп бергә эшлэгәндә генә балаларда булган талантны ачып була.	2	
2.	Талантлыкешешәрәштәдәталантлыбула. Талантлы кеше һәр эштә дә талантлы була.	2	
3.	КүренеклеязучыАстаховфикеренчәталантларныяшьтәнбарларгакирәк. Күренекле язучы Астахов фикеренчә, талантларны яшьтән барларга кирәк.	2	
4.	Талантлыбалаузенәңжәмгыятькәкирәклегенбелепалгатаб	2	

	азурэшләр башкара алуына ышанып яшәргә тиеш.		
	Талантлы бала, үзенә жәмгыятькә кирәклеген белеп, алга таба зур эшләр башкара алуына ышанып яшәргә тиеш.		
5	Һәр балада үзенчә талантлы кемдер жырга биюгә нәфис сүзгә оста кемдер кул эшләренә оста.	2	
	Һәр бала да үзенчә талантлы: кемдер жырга, биюгә, нәфис сүзгә оста, кемдер кул эшләренә оста.		

11. Россия Федерациясе Президенты тарафыннан «Укытучы һәм остаз» елы дип игълан ителгән 2023 ел тәмамланып килә. Быел шуңа бәйле нинди вакыйга (чара, күренеш) исеңдә калды? 10 жөмлөдән торган текст яз.// Завершается 2023 год, год объявленный Президентом Российской Федерации “Годом Наставника и педагога”. Какое ты запомнил событие (мероприятие, явление), связанное с этим годом? Напиши текст из 10 предложений.

20 баллов, по 2 балла за каждое правильное предложение.

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәре ачкычы
2023-2024 уку елы, 9 нче сыйныф**

Максимальный балл – 90

1. Озаглавьте рисунок. Составьте 5 вопросительных предложений по рисунку. 6 баллов, по 1 баллу за каждый правильный ответ.

Ачкыч: Бәхетле гаилә. Рәсемдә нинди ел вакыты сурәтләнгән? Гаиләдә ничә кеше? Гаиләдә кемнәр бар? Балаларга ничә яшь? Гаилә кайда ял итә? Бу гаилә бәхетлеме?

2. Укажите ряд, в котором правильно указано число звонких согласных в предложении. 2 балла

Ачкыч: 4) 20

3. В какой группе слова не относятся к самостоятельной части речи.

2 балла.

Ачкыч: 2) иң, аркылы, бәлки, һәм

4. Выберите ряд прилагательных в превосходной степени. 2 балла.

Ачкыч: 3) кап-кара, биктиз, иңбәхетле

5. Найдите деепричастие, соответствующее данному вопросу.

Кайчан жырлаячак? **2 балла.**

Ачкыч: 1) кайткач

6. Соотнесите фразы так, чтобы получились пословицы. 6 баллов

Ачкыч: 1В, 2А, 3Ә, 4Б, 5Д, 6Г.

7. Составьте предложения с словосочетаниями. 10 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ

Ачкыч: Безне ачык йөзле кешеләр каршы алды. Туры сүзле кешеләрне яратам. Бу китапта тирән фикер бар. Безнең күршедә олы йөрәкле кешеләр яши. Киң күңелле булсаң, дусларың күп булыр.

8. Переведите на татарский язык и запишите в строке после каждого предложения. 16 баллов.

№	Предложения	Баллы за правильный ответ	Баллы
1.	У каждого человека своё представление о счастье.	2	
	Һәр кешенең бәхет турындагы күзаллавы үзенчә.		
2.	Для кого-то – это много денег.	2	
	Кем өчендер - ул күп акча.		
3.	Многие видят счастье в путешествиях и изучении мира.	2	
	Күпләр бәхетне сәяхәтләрдә һәм дөньяны өйрәнүдә күрә.		
4.	Для кого-то счастье – это любимая семья, дети.	2	

	Кемгәдер бәхет - ул яраткан гаилә, балалар.		
5.	Для нас счастье – это хорошие отметки в школе, возможность получить высшее образование и хорошая работа.	2	
	Безнең өчен бәхет - ул мәктәптә яхшы билгеләр, югары белем алу мөмкинлеге һәм яхшы эш.		
6	Счастье — это не деньги и не богатство.	2	
	Бәхет - ул акча да, байлык та түгел.		
7.	Счастье — это такое состояние души, когда хочется бегать босиком по лужам, гоняться за бабочками, встречать восход солнца.	2	
	Бәхет ул – күңелнең яланаяк суда йөгерәсе, күбәләкләр куып йөрисе, кояш чыгуын каршы аласы килә торган халәте.		
8.	Хочу, чтобы все окружающие люди тоже были счастливы.	2	
	Әйләнә-тирәдәге барлык кешеләрнең дә бәхетле булуын теләм.		

9. Составьте диалог на татарском языке о счастье из 10 реплик, опираясь на содержание текста 8 задания. 20 баллов, по 2 балла за каждое правильное предложение.

- Дустым, синең бәхетле кешләрне күргәнең бармы?
- Әйе, күргәнем бар.
- Син ничек уйлыйсың, бәхет нәрсә ул?
- Һәр кеше бәхетне үзенчә аңлай: кемгәдер - ул күп акча булу, кемгәдер – сәяхәт итү, кемгәдер - ул яраткан гаилә, балалар...
- Укучылар өчен бәхет нәрсә?
- Укучылар бәхете - ул мәктәптә яхшы билгеләр, югары белем алу мөмкинлеге һәм яхшы эш.
- Акча күп булу бәхетме?
- Бәхет - ул акча да, байлык та түгел
- Дустым, ә син кайчан бәхетле?
- Әйләнә-тирәдәге барлык кешеләр дә бәхетле булса, мин дә бәхетле.

10. Киң күңелле, ачык йөзле, олы йөрәкле кешеләрне син ничек күз алдына китерәсең? Синең әйләнә-тирәңдә андый кешеләр бармы? Алар бәхетлеме? Фикерләреңне 12 жөмлөдән торган текст итеп яз. 24 балла, по 2 балла за каждое правильное предложение.

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәренең җаваплары
2023-2024 уку елы, 10 нчы сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура по
татарскому языку для общеобразовательных организаций с обучением
на русском языке
(для изучающих татарский язык как государственный язык РТ).
2023-2024 учебный год, 10 класс**

Максимальный балл – 93

1. Работа с рисунком (23 б.)

- Озаглавьте рисунок (2 б.). –“ Ышанычлы кулларда”, ...

- Опищите картину (6 -8 предложений, по 2 б за каждое = макс. 16 б.

*Хәрбиләр һәрвакыт тыныч тормыш сагында. Бу рәсемдә без авыр хәлдә калган баланы
коткарган солдатны күрәбез. Балага ярдәм итә алуына, аның тормышын саклап калуга
ул бик шат...*

- Напишите 5 прилагательные, передающие настроение солдата (5 б).

Кешелекле, батыр, ышанычлы, олы җанлы, кыю...

2. Допиши окончания слов в предложениях (макс.-15 б.).

№	Предложения	Макс.к ол-во баллов - 15	Баллы
1.	БезНЕҢ жирләребезГӘ берЕНЧЕ кешеләр моннан миллион ел чамасы элек килеп утырганНАР .	4	
2.	БүгенГЕ көндӘ Татарстан – икътисади, фәнни һәм мәдәни үзәк.	2	
3.	ТатарстанНАН читТӘ яшәүче милләттәшләребез күңелләренДӘ үз төбәкләрендәге моңнарНЫ саклыйЛАР .	5	
4.	ТатарстанДА ел саен Фёдор Шаляпин исемендәге халыкара опера фестивалЕ үткәрелӘ .	3	
5.	Татарстан көнчыгыш илләр белән мөнәсәбәтләрНЕ ныгыТА.	1	

3. Поставь вопросы к выделенным словам (макс. -5 б.).

1. **Табиб** игътибарлы булырга, авыруның серен саклый белергә тиеш. 2. Табиб һөнәре – **игелекле** һөнәр. 3. Табиблар һәрнәрсә белән кызыксынып торалар, **белемнәрен** арттыралар. 4. Табиблар **ярдәм итәргә** һәрвакыт эзер була. 5. Табибның эше – авыруларның хәлен **жиңеләйтү** һәм үлемнән **алып калу**.

№	Вопросы к выделенным словам	Макс.к ол-во баллов – 5 б.	Баллы
1.	кем?	1	
2.	нинди?	1	
3.	нәрсәләрен?	1	
4.	нишләргә?	1	
5.	нишләү?	1	

4. В какой последовательности необходимо поставить выражения, чтобы получилось предложение? (4 балла)

- А) акыл табылмас
- Ә) акыл белән
- Б) алтын табылса да
- В) алтын белән

- 1) Ә, Б, В, А
- 2) Б, А, В, Ә
- 3) А, В, Б, Ә
- 4) **Б, Ә, А, В**

5. В какой последовательности нужно расставить предложения, чтобы получился текст? (4 балла)

- А) Ул тормыш юлында укытучының нинди зур эш эшләвен тирәнрәк аңлый, күрә.
- Ә) Кеше картайган саен аның укытучысына мэхәббәте, хөрмәте дә арта бара.
- Б) Һәрберсендә укытучының хезмәте бар, чөнки шунда эшләүче кешеләрне укытучы тәрбияләгән.
- В) Тирә-якка бер күз сал, нинди гүзәл корылмалар, биналар, бакчалар, завод – фабрикалар!

- 1) Б, Ә, А, В
- 2) В, Ә, А, Б
- 3) **Ә, А, В, Б**
- 4) Ә, В, А, Б

6. Соотнесите фразеологизмы и их значениями с помощью стрелок (8 баллов).

дүрт куллап - бик теләп	шаккату
дүрт күз белән - бик сагынып	бик сагынып
ике күзе дүрт булу - шаккату	бик теләп
борын күтәрү - масаю	масаю
бер дигән - бик шәп	әллә кайчан
ялагай

7. Переведите на татарский язык и запишите (макс. -10 б).

1. Мы разве завтра в театр не идем. **2.** Человек должен быть воспитанным. **3.** Я на день рождения хочу пригласить своих друзей. **4.** В этом году зима холодная, поэтому нужно помочь птицам. **5.** Приготовив уроки, собрался на улицу.

№	Предложения	Баллы (макс.) (10)	Сумма (фактич.) ()
1.	Без иртәгә театрга бармыйбызмыни?		
2.	Кеше тәрбияле булырга тиеш.		
3.	Мин туган көнемә үземнең дусларымны чакырырга телим.		
4.	Быел кыш салкын, шуңа күрә кошларга ярдәм итергә кирәк		
5.	Дәресләрен хәзерләп бетереп(бетергәч), урамга чыгарга жьенды.		

8. Какой ряд состоит из послелогов? (Макс.б. – 2)

- 1) өчен, белән, таба, өстендә
- 2) ләкин, әгәр, чөнки, һәм
- 3) минемчә, астыннан, янында, каршына
- 4) кичен, беләк, табан, шуңа күрә

9. Найди грамматически правильное начало предложения. (Макс б. -2)

....., тырышып эшләргә кирәк.

- 1) Саф һава керсен дисәң
- 2) Көн матур булса
- 3) Мин бу китапны алмаганга
- 4) **Яхшы ял итәр өчен**

10. Напишите рассказа (8 -10 предложений, по 2 б. за каждое по теме и правильно составленное предложение, макс. б. – 20)

Без - Татарстанның киләчәге.

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәренең җаваплары
2023-2024 уку елы, 11 нче сыйныф**

**Ответы олимпиадных заданий муниципального тура по
татарскому языку для общеобразовательных организаций с обучением
на русском языке
(для изучающих татарский язык как государственный язык РТ).
2023-2024 учебный год, 11 класс**

Максимальный балл – 87

1. Работа с рисунком (23 б.)

- Озаглавьте рисунок (2 б.). *Олы җанлылык*

- Опищите картину (6-8 предложений, по 2 б за каждое = макс. 16 б.)

*Табигать күренешләре безгә көтелмәгән сынаулар тудырып кына тора. Бу рәсемдә
көчле яңгырдан соңгы күренеш бирелгән. Тирә-якны, коры җирне су баскан. ...*

- Напишите 5 прилагательные, передающие внутренний мир героя. (5 б.)

Кешелекле, кызганучан, нечкә күңелле, олы җанлы, мәрхәмәтле.

2. Верните выделенные слова на свои места (по 2 б., макс. б. -8).

1. *Рәхәт, җәрәхәт.* Яхшы сүз - җанга рәхәт, яман сүз – җанга җәрәхәт.

2. *Көмеш, алтын.* Әйтмәгән сүз - алтын, әйткән сүз – көмеш.

3. *Бер, мең.* Батыр бер үләр, куркак мең үләр.

4. *Акыл, матурлык.* Матурлык туйда кирәк, акыл көн дә кирәк.

3. Напишите антонимы приведенных слов (по 1 б., макс. б. -4) и составьте с ними предложения (по 2 б., макс. б. -8) = всего 12 б.

1) бай - ярлы

3) көнбатыш - көнчыгыш

2) зур - кечкенә

4) жылы – салкын

Рәхмәтнең зуры, кечкенәсе булмый. ...

4. Составьте предложения с приведенными словами (по 2 б., макс. б. -8).

1. Урын, кеше, хатын-кызларга, тиеш, өлкәннәргә, егет, бирергә, транспортта.

Егет кеше транспортта хатын-кызларга, өлкәннәргә урын бирергә тиеш.

2. Безгә, өйрәнү өчен, кирәк, дәреслекләр, татарча.

Безгә татарча өйрәнү өчен дәреслекләр кирәк.

3. Яшьтәшләре, укучылар, тыңларга, күбрәк, очрашырга, белән, яраталар, музыка.

Укучылар күбрәк яшьтәшләре белән очрашырга, музыка тыңларга яраталар.

4. Ял итү, белән, урманда, рәхәт, дуслар, бик.

Дуслар белэн урманда ял итү бик рэхэт.

5. Переведи на татарский язык и запиши (по 2 б., макс.б. -10).

1. Елабуга – старинный городок в Татарстане 2. Здесь родились: кавалерист-девица Н.А.Дурова, художник И.И.Шишкин, известный ученый психиатр В.М. Бехтеров, маршал Советского Союза Л.А. Говоров и другие известные люди. 3. Эта земля хранит память об отрядах Емельяна Пугачева, о писателях А.Н.Радищеве и В.Г.Короленко, о командире гражданской войны В.И. Чуйкове. 4. В годы Великой Отечественной войны Елабуга послала на фронт тысячи бойцов. 5. Елабуга включена в число исторических городов.

№	Предложения	Макс.кол-во баллов - 10	Баллы
1.	<i>Алабуга Татарстанның борынгы шәһәрчеге.</i>	2	
2.	<i>Монда кавалерист кыз Н.А. Дурова, рәссам И.И. Шишкин, танылган галим, психиатр В.М. Бехтеров, Советлар Союзы маршалы Л.А. Говоров һәм башка танылган кешеләр туган.</i>	2	
3.	<i>Бу җир Емельян Пугачев отрядлары, язучылардан А.Н. Радищев һәм В.Г. Короленко, граждан сугышы командиры В.И. Чуйков турындагы хәтирәләрне саклый.</i>	2	
4.	<i>Алабуга Бөек Ватан сугышы елларында фронтка меңләгән сугышчыларын җибәрә.</i>	2	
5.	<i>Алабуга тарихи шәһәрләр исемлегенә кертелгән.</i>	2	

6. Допиши буквы, образуй новые слова (по 1 б., макс. б – 4)

Ж	И	<i>Р</i>
Ж	И	<i>Л</i>
Ж	И	<i>М</i>
Ж	И	<i>Т</i>

7. Выберите и вместо многоточия ставьте фразеологизм (2б.).

Әни пешергән бәләш ... булган.

- 1) сүзсез калырлык
- 2) йөз чөерерлек
- 3) баш әйләнерлек
- 4) *телне йотарлык*

